

Sygn. akt I.Ca 269/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 października 2017r.

Sąd Okręgowy w Suwałkach I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Joanna Walczuk
Sędziowie:	SSO Alicja Wiśniewska SSO Cezary Olszewski (spr.)
Protokolant:	st. sekr. sąd. Ewa Andryszczyk

po rozpoznaniu w dniu 11 października 2017 roku w Suwałkach

na rozprawie

sprawy z powództwa T. O.

przeciwko B. O.

o ustalenie wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego

na skutek apelacji pozwanej B. O.

od wyroku Sądu Rejonowego w Augustowie

z dnia 22 maja 2017r., sygn. akt III RC 21/17

1) oddala apelację;

2) zasądza od pozwanej B. O. na rzecz powoda T. O. kwotę 120,00 zł (sto dwadzieścia złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem II – giej instancji.

SSO Joanna Walczuk SSO Alicja Wiśniewska SSO Cezary Olszewski

Sygn. akt **I Ca 269/17**

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 02 marca 2017 roku powód T. O. wystąpił o ustalenie, iż jego obowiązek alimentacyjny wobec pozwanej B. O., ustalony wyrokiem Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 09 października 2014 roku w sprawie sygn. akt I C 786/12, zmieniony wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 16 kwietnia 2015 roku sygn. akt I ACa 1005/14 w wysokości po 400 zł miesięcznie wygasł z dniem wniesienia pozwu.

W uzasadnieniu pozwu wskazał, iż sytuacja majątkowa pozwanej zaraz po rozwodzie uległa pogorszeniu, albowiem nie dysponowała ona częścią należnego jej majątku wspólnego. Obecnie powód, na skutek postanowienia dotyczącego

podziału majątku wspólnego przelał na jej rzecz tytułem spłaty kwotę 200.000 zł. Ponadto aktualnie pogorszyła się jego sytuacja majątkowa, bowiem prócz obowiązku spłaty zaciągniętego kredytu, jest on zobowiązany do przekazania pozwanej kwot 40.000 zł rocznie w ciągu dwóch lat, ma na utrzymaniu ciężarną żonę oraz schorowanego ojca.

Pozwana B. O. w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa, wskazując iż nadal istnieją przesłanki, które stanowiły podstawę orzeczenia na jej rzecz alimentów. Od czasu orzeczenia rozwodu nie pogorszyła się sytuacja materialna powoda. Jej zaś nie uległa polepszeniu i wpływu na tę sytuację nie ma dokonany podział majątku wspólnego, bowiem utrzymuje się obecnie wyłącznie z wynagrodzenia za pracę w wysokości 2.000 zł brutto.

Wyrokiem z dnia 22 maja 2017 roku Sąd Rejonowy w Augustowie wydanym w sprawie sygn. akt III RC 21/17 w pkt I ustalił, że obowiązek alimentacyjny T. O. wobec B. O. w kwocie po 400 zł miesięcznie, wynikający z wyroku Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 09 października 2014 roku w sprawie I C 786/12, zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 16 kwietnia 2015 roku w sprawie I ACa 1005/14 wygasł z dniem 02 marca 2017 roku, zaś w pkt II zniósł wzajemnie pomiędzy stronami koszty związane z ich udziałem w sprawie.

Powyższe rozstrzygnięcie Sąd Rejonowy oparł o następujące ustalenia faktyczne:

Wyrokiem Sądu Okręgowego w Suwałkach z dnia 09 października 2014 roku w sprawie I C 786/12 orzeczono rozwód z winy pozwanego i zasądzono od niego na rzecz B. O. kwotę 400 zł miesięcznie tytułem alimentów (wyrok w tym zakresie został zmieniony wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 16 kwietnia 2015 roku w sprawie I ACa 1005/14).

W trakcie rozwodu powódka miała 38 lat, była w trakcie studiów i pracowała jako sprzątająca BAT w A. z wynagrodzeniem ok. 1.200 zł. W trakcie pożycia małżeńskiego pomagała mężowi w prowadzeniu gospodarstwa rolnego i z niego pochodziły ich główne środki na utrzymanie rodziny. W trakcie sprawy rozwodowej powódka mieszkała w wynajętym od brata mieszkaniu i ponosiła koszt jego utrzymania ok. 600 zł miesięcznie. Na jej utrzymaniu pozostawała wówczas małoletnia córka stron mająca 16 lat.

Pozwany utrzymywał się wówczas z prowadzenia gospodarstwa rolnego i wykazywał, że jego dochód z tego tytułu wynosił ok. 80.000 zł rocznie.

Strony w dniu 13 grudnia 2016 roku w sprawie sygn. akt I Ns 429/15 podpisały ugodę w sprawie o podział majątku wspólnego. Pozwany zobowiązał się do zapłaty na rzecz powódki kwoty 280.000 zł, z czego pierwszą ratę miał uiścić do dnia 20 lutego 2017 roku.

Aktualnie powód ma 43 lata, utrzymuje się z prowadzenia gospodarstwa rolnego, prowadzącego produkcję mleczną. Za mleko otrzymuje ok. 7.000-8.000 zł miesięcznie, ale wydatki związane z produkcją wynoszą ok. 5.000 zł. Dzierżawi ziemię od Nadleśnictwa A. za co płaci 840 zł rocznie. Otrzymuje ok. 30.000 zł dopłat z Unii rocznie. Na składki dla siebie i żony wydaje ok. 800 zł kwartalnie, koszt ubezpieczenia ciągników to 2.000 zł rocznie. Płaci podatek gruntowy w wysokości 5000 zł rocznie. Koszt utrzymania domu to ok. 1.500 zł miesięcznie, opał to 3.000 zł za sezon. Mieszka z żoną i ojcem, który choruje, stąd dokłada się do jego utrzymania ok. 500-600 zł miesięcznie, gdyż emerytura ojca to ok. 1.100 zł. Żona jest w zagrożonej ciąży i obecnie nie pracuje. Płaci alimenty na rzecz syna w wysokości 500 zł, na rzecz córki w wysokości 600 zł i 400 zł na pozwaną. Pieniądze na spłatę pozwanej pożyczył od siostry i spłaca ok. 3.000 zł miesięcznie. Ma jeszcze zadłużenie 50.000 zł u C. K. (1).

Pozwana ma obecnie 42 lata, utrzymuje się z wynagrodzenia w kwocie ok. 3.000 zł miesięcznie. Mieszka sama w mieszkaniu brata (koszt- ok. 1.000 zł miesięcznie). Pieniądze ze spłaty od powoda przeznaczyła na spłatę zadłużenia i obecnie pozostało jej ok. 150.000 zł, zamierza je przeznaczyć na mieszkanie. Choruje na boreliozę i ma problemy z kręgosłupem.

W świetle powyższego Sąd Rejonowy uznał, iż doszło do tak istotnej zmiany stosunków w rozumieniu art. 138 kro, iż zasadne było ustalenie, iż obowiązek alimentacyjny pomiędzy stronami wygasł. Sąd ten wskazał, iż obecna sytuacja

majątkowa pozwanej jest dobra, ma zaspokojone podstawowe potrzeby, otrzymuje wynagrodzenie i jest zdolna do świadczenia pracy. Dodatkowo otrzymała od powoda kwotę 200.000 zł i oczekuje dodatkowych 80.000 zł z tytułu spłaty jej udziału w majątku wspólnym. Ponadto obecna sytuacja majątkowa powoda jest trudna. Jego majątek przynosi dochód, ale jest on spożytkowany na pokrycie kosztów produkcji i utrzymanie rodziny. By spłacić pozwaną musiał się zapożyczyć. Jego trudna sytuacja wynika obecnie z sytuacji życiowej spowodowanej rozwodem. Powód płaci alimenty na rzecz wspólnych dzieci stron, nie trwoni posiadanych środków. Także w najbliższym czasie zmieni się jego sytuacja, gdyż będzie miał na utrzymaniu małoletnie dziecko. W świetle powyższych okoliczności utrzymanie obowiązku alimentacyjnego byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Apelację od powyższego wyroku wniosła pozwana B. O., zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

1. naruszenie prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie art. 138 kro, gdyż wbrew Sądowi I instancji nie nastąpiła zmiana stosunków uzasadniająca wygaśnięcie obowiązku alimentacyjnego powoda na jej rzecz, ponieważ przesłanki, które legły u podstaw zasądzenia na jej rzecz na podstawie art. 60 § 2 kro świadczeń alimentacyjnych, a więc: uznanie powoda za wyłącznie winnego rozkładu pożycia małżeńskiego i pociągnięcie za sobą, wskutek orzeczenia rozwodu, istotnego pogorszenia jej sytuacji życiowej, nadal istnieją,
2. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 5 kc poprzez całkowicie nieuzasadnione przyjęcie, iż „niezgodne z zasadami współżycia społecznego, aby nadal istniał obowiązek alimentacyjny” powoda wobec niej,
3. naruszenie prawa materialnego, a mianowicie art. 6 kc poprzez gołosłowne przyjęcie, nieudowodnione żadnymi dowodami rzeczowymi, że rzekomo powód jest „w trudnej sytuacji finansowej”,
4. naruszenie prawa procesowego, a mianowicie art. 232 kpc, polegające na niedopuszczeniu zgłoszonych dowodów w postaci zobowiązania powoda do zaświadczenia o wysokości emerytury swojego ojca oraz zaświadczenia z (...) w S. o wysokości pobieranego zasiłku na ojca, decyzji o wysokości pobieranych przez powoda dopłat do gruntów rolnych, zaświadczenia z firmy (...) o wysokości dochodów z tytułu sprzedaży mleka za 2016 r., informacji z wydziału Komunikacji i (...) Starostwa Powiatowego w A. jakie pojazdy i maszyny od dnia 06 września 2012 r. powód przerejestrował, do udokumentowania faktu zgłoszenia umowy pożyczki, podobnież zawartej w dniu 14 lutego 2017 roku z siostrą H. O. do Urzędu Skarbowego, do wyjaśnienia rozbieżności polegającej na przedstawieniu umowy pożyczki z H. O. w treści której to umowy znajdował się zapis, iż jest to umowa bezpłatna, bez odsetek za zwłokę, przy jednoczesnym dołączeniu „Harmonogramu spłat pożyczki” z naliczonymi odsetkami od każdej rzekomej raty i to odsetkami dochodzącymi do siedemdziesięciu paru procent (przynajmniej co do rat początkowych), do przedstawienia umowy pożyczki rzekomo zawartej z C. K. (2).

W świetle powyższego wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości, ewentualnie w razie uznania zasadności wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego powoda przyjęcie, iż wygaśnięcie tego obowiązku nastąpi z dniem uprawomocnienia się wyroku, a nie z dniem wniesienia pozwu.

Pozwany na rozprawie w dniu 19 lipca 2017 roku wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenia na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja powódki nie zasługiwała na uwzględnienie.

Na wstępie należy wskazać, iż Sąd Okręgowy co do zasady podziela ustalenia faktyczne Sądu I instancji i przyjmuje je za własne. W szczególności w zakresie sytuacji majątkowej stron w okresie sprawy rozwodowej oraz w trakcie kolejnych spraw sądowych o podwyższenie alimentów oraz w zakresie aktualnej sytuacji majątkowej pozwanej. Ustalenia te nie były kwestionowane także przez skarżącą.

Apelująca podważała jednak prawidłowość ustaleń Sądu I instancji w zakresie obecnej sytuacji materialnej powoda, wskazując, iż nie zobowiązał on powoda do przedłożenia wskazanych w odpowiedzi na pozew dokumentów. Wobec

powyższego uchybienia, niemożliwe było ustalenie jego aktualnej sytuacji majątkowej, zaś poczynione przez Sąd I instancji ustalenia, wobec braków materiału dowodowego są nieprawidłowe.

Sąd Okręgowy co do zasady podzielił powyższe stanowisko pozwanej. Przede wszystkim słusznie zwróciła ona uwagę, iż mimo wezwania pełnomocnika powoda do złożenia dokumentów wymienionych w odpowiedzi na pozew, nie wywiązano się z tego obowiązku. Powód nie przedłożył zaświadczenia o wysokości emerytury swojego ojca, zaświadczenia (...) w S. o wysokości pobieranego zasiłku na ojca, decyzji o pobieranych dopłatach, dochodach z tytułu sprzedaży mleka czy kwestii przerejestrowania pojazdów. Sąd Rejonowy nie oddalił powyższych wniosków dowodowych, nie odniósł się do nich w żaden sposób także w treści uzasadnienia. Takie postępowanie Sądu I instancji należało uznać za oczywiście nieprawidłowe. Z tego też względu Sąd Okręgowy rozpoznając powyższą sprawę, w celu konwalidacji powyższego uchybienia, podjął decyzję o zwróceniu się do instytucji i urzędów w celu pozyskania powyższych dokumentów, i włączył je w poczet materiału dowodowego. Powyższe działanie było dopuszczalne w świetle obowiązujących przepisów, gdyż nie zachodziły przesłanki negatywne z art. 381 kpc.

Przedłożone dokumenty nie zmieniły jednak ustaleń faktycznych w powyższej sprawie. Sąd Rejonowy w toku postępowania ustalił bowiem, że powód z tytułu sprzedaży mleka otrzymuje 7.000-8.000 zł miesięcznie, co znalazło potwierdzenie w treści zaświadczenia przesłanego przez SM w G. (k. 107-108). Także w zakresie wysokości dopłat unijnych (ok. 30.000 zł rocznie), braku pobierania świadczeń z pomocy społecznej i wysokością emerytury ojca powoda (ok. 1.000 zł), ustalenia Sądu I instancji były tożsame z tymi, które można poczynić na podstawie przedłożonych dokumentów w toku postępowania apelacyjnego (k. 110-112, 113-118, 119-120). Wobec powyższego należało przyjąć, iż Sąd Rejonowy, mimo dostrzeżonych nieprawidłowości w zakresie gromadzenia materiału dowodowego, prawidłowo ustalił stan faktyczny w niniejszej sprawie.

Zarzut apelującej w części dotyczącej przyjęcia, iż powód nie wykazał rzeczywistego zadłużenia, a przedłożona umowa pożyczki kwoty 200.000 zł zawiera liczne nieprawidłowości, jest w ocenie Sądu niezasadny, albowiem skarżąca nie wykazała powyższych okoliczności, ograniczyła się jedynie do podważania twierdzeń strony przeciwnej w tym zakresie, mimo że to na niej spoczywał w tym zakresie ciężar dowodu (art. 6 kc).

Mając na uwadze ustalony w toku całego postępowania stan faktyczny, należało przyjąć, iż Sąd Rejonowy słusznie ustalił, iż w sprawie doszło do takiej zmiany stosunków, że uzasadniona była zmiana orzeczenia alimentacyjnego (art. 138 kro). Ustalenie owej zmiany może być wyłącznie skutkiem porównania stosunków obecnych z okolicznościami istniejącymi wcześniej, przy czym muszą być to warunki mające charakter trwałe.

Przede wszystkim Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił, że znacząco zmieniła się sytuacja majątkowa pozwanej. Aktualnie zarabia ona ok. 3.000 zł, a zatem ok. 2,5 razy więcej aniżeli w chwili, gdy zasądzone zostały alimenty od byłego małżonka na jej rzecz. Zamieszkuje obecnie sama, jej córka prowadzi odrębne gospodarstwo domowe. Koszt utrzymania mieszkania należącego do brata również nie uległ zmianie. Pozwana wskazała, że w ostatnim okresie samodzielnie wyposażyła mieszkanie w niezbędny sprzęt AGD. W ocenie Sądu Okręgowego, Sąd I instancji słusznie przyjął, iż dla zasadności utrzymywania obowiązku alimentacyjnego nie ma znaczenia okoliczność, że pozwana pomaga swoim małoletnim dzieciom, skoro realizuje powyższe dobrowolnie. Dokonując oceny sytuacji majątkowej pozwanej nie można również pominąć, iż z tytułu podziału majątku wspólnego otrzymała ona dotychczas od powoda kwotę 200.000 zł celem wyrównania udziałów. W ocenie Sądu Okręgowego powyższe pozwala na przyjęcie, iż sytuacja majątkowa pozwanej jest obecnie bardzo dobra. Okoliczność, że pozwana spożytkowała część tej kwoty na spłatę zadłużenia, nie jest istotna z punktu widzenia zasądzonych alimentów. Na ich byt i wysokość nie może mieć bowiem wpływu sposób zarządu swoim majątkiem przez uprawnionego. Zdaniem Sądu rozpoznającego apelację nie można z tego względu uznać, że jej sytuacja życiowa jest znacznie gorsza, aniżeli wówczas gdyby pozostawała dalej w związku małżeńskim. Jak wynika bowiem z twierdzeń powoda i ustaleń Sądu Rejonowego jego sytuacja majątkowa nie polepszyła się. Dodatkowo jest on obecnie obciążony spłatą zadłużenia wynikającego z konieczności wyrównania udziału pozwanej w majątku wspólnym. Ponadto ciąży na nim obowiązek opieki nad schorowanym ojcem, który otrzymuje jedynie niewielką emeryturę. Gdyby zatem przyjąć, że pozwana dalej pozostawałaby w związku małżeńskim, musiałaby w podobnym zakresie partycypować w kosztach utrzymania domu, znosić obciążenia

związane z koniecznością utrzymania chorego teścia, a także ponosić koszty utrzymania majątku wspólnego, albowiem dochody uzyskiwane przez pozwanego, a ujawnione w toku postępowania, są obniżone w związku z kosztami prowadzonej działalności rolniczej. Oznacza to, że obecna sytuacja pozwanej jest o tyle dobra, że może się ona samodzielnie utrzymać i zaspokajać swoje potrzeby z bieżącego wynagrodzenia oraz posiada majątek w postaci środków finansowych, który w przyszłości winien zostać dodatkowo wyrównany kwotą 80.000 zł należną pozwanej od powoda.

W ocenie Sądu nie jest zasadny również argument pozwanej w zakresie zmiany terminu wygaśnięcia obowiązku alimentacyjnego. Okres pomiędzy wniesieniem pozwu a wydaniem wyroku przez Sąd I instancji był bardzo krótki. Pozwana nie wskazała również co miałyby być podstawą dla takiego rozstrzygnięcia, stąd i wniosek apelacji o zmianę w tym zakresie nie mógł zostać uwzględniony.

Z tych wszystkich względów Sąd Okręgowy przyjął, iż orzeczenie wydane przez Sąd Rejonowy jest prawidłowe, a apelacja wniesiona przez pozwaną podlegała oddaleniu, o czym orzekł w pkt 1 sentencji wyroku.

Rozstrzygając o kosztach postępowania apelacyjnego, Sąd Okręgowy zastosował ogólną zasadę odpowiedzialności za wynik postępowania z art. 98 § 1 kpc. Jako że pozwana była zwolniona od opłaty sądowej od apelacji na mocy art. 96 ust. 1 pkt 2) USC, Sąd zasądził od niej na rzecz powoda T. O. wyłącznie koszt zastępstwa procesowego przez sądem II instancji w wysokości 120 zł, ustalone na podstawie § 10 ust. 1 pkt 1) w zw. z § 4 ust. 1 pkt 9) rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 z późn. zm.).

SSO Joanna Walczuk SSO Alicja Wiśniewska SSO Cezary Olszewski